

Komuniści uważali religię za jedno z głównych zagrożeń dla swojej władzy. Zwalczeniu religii i kościołów poświęcili wiele uwagi. Wykorzystywano różne środki – od propagandy, przez działania administracyjne i brutalne represje. W sposób szczególny ofiarą tych działań stał się Kościół katolicki.

Historycy wiele uwagi poświęcili na opisanie polityki komunistów wobec Kościoła. Celem projektu jest zbadanie zagadnienia, które pozostaje w cieniu dotychczasowych badań – reakcji Kościoła na działania komunistów. Opisane zostaną zarówno formy i strategie oporu, jak również przystosowania się i współpracy z reżimem.

Problem reakcji na politykę komunistów zbadany zostanie w perspektywie historii trzech kościołów – czeskiego, polskiego i słowackiego. Każdy z nich zderzył się z totalitaryzmem w innym momencie swojej historii, miały one różne wcześniejsze doświadczenia, różniło je także położenie we własnym społeczeństwie. Wbrew pozorom, także polityka komunistów w Czechosłowacji i Polsce nie była jednolita, zwłaszcza po 1956.

Niezwykle interesującym wątkiem planowanych badań jest pomoc polskiego Kościoła dla Czechów i Słowaków. Duchowni zza południowej granicy ukrywali się w polskich klasztorach, odbywali w Polsce część swojej formacji, a także otrzymywali święcenia kapłańskie. Młodzi Czesi i Słowacy uczestniczyli w obozach ruchu oazowego, wiele osób brało udział w pielgrzymkach, a także w mszach odprawianych przez Jana Pawła II w 1979, 1983 i 1987 roku. Przez granicę przetrucano wydawaną na emigracji literaturę religijną w języku czeskim i słowackim. Stanowiło to wielkie wsparcie dla struktur podziemnego Kościoła w Czechosłowacji.